

Zestawienie najważniejszych dat z dziejów wsi Laskowa i zespołu dworskiego

- 1325 - 1327 - w rejestrze świętopietrza pobranego przez Andrzeja z Veruli i Piotra z Alverno wymieniony Santko pleban z Łososiny;
- 1346 - 1358 - w rejestrze świętopietrza pobranego z diecezji krakowskiej przez kolektora Arnolda de Lucancina (1346) i w rejestrach z lat następnych wymieniona jest Łososina;
- 1402 - w obrębie parafii Łososina wzmiankowana wieś Laskowa ,
- 1420 - „Nobilis vir Clemens de Kędzierzyński nobili Jacussio de Lassocice totam et integram villam suam Laskova resignat. Actum et datum in Czchov feria 3 post dominicam AD 1420”;
- 1443 - Stanisław i Jan Lipsy synowie Jana sprzedają swe części w Lipiu, Mstowie, Sadku, Szyku i „in Lasscova” swemu bratu Prokopowi za 300 grzywien;
- 1460 - w Lubowicy zostaje spisany akt graniczny pomiędzy dobrami klarysek sądeckich i wsią Laskowa, której właścicielami są bracia rodzeni Prokop i Piotr „de Schit”;
- 1479 - Piotr Laskowski procesuje się z Lubomirskimi;
- 1486 - Jan de Lipye zapisuje swej żonie Anicie córce Mikołaja de Thangoborze 100 grzywien wiana na całej wsi Laszkova i Volya;
- 1502 - wzmiankowany Mikołaj Laskowski żonaty z Elżbietą Szebieńską oraz ich córka Anna i Barbara;
- 1509 - Elżbieta - żona Mikołaja Laskowskiego zapisuje małżonkowi 50 grzywien na Szebni;
- 1529 - wzmiankowany folwark w Laskowej, dziedzicem Laskowej jest Jan Laskowski;
- 1539 - wzmiankowana Barbara córka zmarłego Jana Laskowskiego, żona Mikołaja Łapki;
- 1553 - wydany zostaje przywilej króla Zygmunta Augusta dla małoletnich Marcina i Sebastiana Laskowskich, synów Jana Laskowskiego (zmarłego) i jego żony Katarzyny, secundo voto Chwalibogowej, dziedziców Laskowej i Młynnego, zezwalający Stanisławowi Chwalibogowi dziedzicowi Janowic na sprawowanie opieki nad małoletnimi i administrowanie ich majątkiem w ciągu trzech lat;
- 1564 - bracia Marcin i Sebastian Laskowscy przed urzędem grodzkim sądeckim, w obecności świadków Stanisława Chwaliboga, Nikodema Kowalskiego i

Jakuba Otwinowskiego, dokonują podziału swych dóbr to jest wsi Laskowej i Młynnego;

- 1565 - Wojsłowic dokonano ustalenia granic pomiędzy wsiami Laskowa i Młynnem będącymi własnością Marcina i Stanisława Laskowskich, a wsią Łososią własnością Andrzeja Rupniewskiego;
- 1581 - Laskowa jest podzielona między dwóch współwłaścicieli: Alberta Pisarskiego, którego część obejmuje 1 łan kmiecy, 4 zagrodników z rolą i 3 zagrodników skupionych w Młynnem oraz Sebastiana Laskowskiego, do którego należą 3 łany kmiece, 6 zagrodników z rolami, 1 komornik z bydłem, 1 komornik bez bydła, 1 piła traczowa; Sebastian Laskowski jest ponadto dzierżawcą Pasierbca; Marcin Laskowski jest dziedzicem Młynnego;
- 1596 - Sebastian Laskowski jest współpatronem kościoła w Łososinie;
- 1597 - Sebastian Laskowski odstępuje część swej posiadłości w Laskowej, jako spłatę długów Wojciechowi Wolińskiemu;
- 1608 - właścicielem Młynnego jest Stanisław Laskowski - syn Marcina;
- 1609 - umiera Sebastian Laskowski, wdowa po nim Barbara ze Stawiszyna funduje mu nagrobek w kościele w Czchowie;
- 1612 - wzmiankowani Mikołaj, Przeclaw i Stanisław Laskowscy synowie Sebastiana;
- 1613 - zostaje zawarta kolejna umowa graniczna; Andrzej syn Sebastiana Laskowskiego i Stanisław syn jego brata Marcina z Laskowej i Młynnego dzielą swe dobra dziedziczne;
- 1623 - Wojciech Woliński z Laskowej daje Wojciechowi Brzezińskiemu 6000 florenów, które zabezpiecza na tejsze wsi „cum curia”;
- 1629 - w rejestrze poborowym województwa krakowskiego, jako właściciela Laskowej wymienieni Andrzej Laskowski i Wojciech Woleński;
- 1635 - kontrakt arendowny wsi Laskowa między Janem Pisarzowskim i Janem Milewskim za 300 zł;
- 1640 - komplanacja między Janem z Leszczyn Byliną - opiekunem Władysława Wolińskiego i Mikołajem Janowskim, który będąc ożenionym z Agnieszką Wolińską - siostrą Władysława, żąda wydzielenia, po jej śmierci, części Laskowej tytułem posagu;
- 1647 - dziedzicem części Laskowej i Młynnego jest Andrzej z Lipia Laskowski;
- 1657 - bracia stryjeczni Andrzej i Aleksander Laskowscy zawierają umowę, w myśl której Andrzej puszcza Aleksandrowi i jego żonie folwark Porąbka leżący w Laskowej;

- 1661 - stwierdzenie na zamku bieckim własności Laskowej dla Andrzeja de Lipie Laskowskiego sędziego sądeckiego;
- 1666 - część Laskowej jest w posiadaniu Andrzeja z Lipia Laskowskiego, a część Tymienieckich;
- 1688 - w poniedziałek w wigilię święta św. Tomasza Apostoła w Krakowie zostaje zawarta umowa pomiędzy Janem Małachowskim z Małachowic biskupem krakowskim reprezentowanym przez ks. Jana Stefana Małachowskiego kanonika krakowskiego, a właścicielami Laskowej - Tomaszem z Wilkowic Ujejskim oraz Karolem z Ślepowron Ślepowrońskim i jego żoną Anną z Lipia, mocą której w/w właściciele sprzedają wieś Laskowa Górna, Laskową Dolną, Rozpite, folwark Porąbka z wszystkimi przynależnościami bpowi Małachowskiemu; w części umowy dotyczącej rozrachunku z wierzycielami wymieniony jest Andrzej Laskowski z Lipia wojski sądecki i jego żona Katarzyna; część sum należała się kapitule krakowskiej i karmelitom Na Piasku oraz Ewie Laskowskiej i Rafałowi Szczyrzyckiemu; część zapisana była przez Laskowskiego Andrzejowi Beldowskiemu;
- 1689 - 7 kwietnia w Warszawie nastąpiła cesja na rzecz misjonarzy; biskup złożył przysięgę przed sądem ziemskim, że kupił wsie Laskową Górną i Dolną, Rozpite (sic) i Porąbka w województwie krakowskim, obwodzie sądeckim „non in fraudem legis” (Vol. leg. III 854-6) za własne pieniądze i że je przekazuje na nową fundację misjonarzom. Długi ciężące na wsi w wysokości 31000 fl. (?) kazał zapisać w części na siebie – 20000 – a resztę na rzecz różnych kościołów jako dług tej wsi. Wpis do akt grodzkich, sądeckich aktu dokonanego w urzędzie grodzkim warszawskim, którym bp J. Małachowski dokonał darowizny misjonarzom krakowskim w/w dóbr nastąpił na wniosek Jana Fijałkowskiego, prokuratora misjonarzy krakowskich. (intromisja XX Misjonarzy do Laskowej, akt spisany na zamku sądeckim);
- 1690 - pismo bpa J. Małachowskiego do wszystkich „kanoników, prepozytów, dziekanów, parafii, wikarii, komandorii, altarystów” itd. stwierdzające, że Laskowa jest własnością misjonarzy - superior misjonarzy Augustyn de Monteils spłaca ostatecznie długi obciążające Laskową;
- 1695 - w akcie erekcyjnym misjonarzy na Stradomiu spisanym w Warszawie 9 maja bp J. Małachowski uwalnia majątek w Laskowej od ciężarów wojennych: „Ponieważ zaś wieś Laskowa jako dobra ziemskie podlega ciężarom wojennym winna także ponosić ciężary dla dobra Rzeczypospolitej, przeto chcemy, aby była wolna od wszystkich podatków na stanowiska obozowe i leże zimowe, jak również od wszelkich danin wojennych i kościelnych”;
- 1696 - wzmiankowana kaplica domowa w Laskowej w zarządzeniu powizytacyjnym ks. Tarły: „(...) nie należy miewać mszy św. w kaplicy domowej w niedzielę

dla wiernych, aby ludzi nie odciągać od parafii (...)", „(...) albo msze św. odprawiać wcześniej, aby lud mógł zdążyć także na mszę do parafii”;

- 1697 - przywilej króla Augusta II zwalniający wieś Laskową od „noclegów, pokarmów, popasów, przechodów, stanowisk i składek”;
- 1702 - potwierdzenie dla superiora misjonarzy Jakuba Cyboni dowodzące prawnego nabycia wsi Laskowa przez bpa J. Małachowskiego i przekazania misjonarzom;
- 1703 - hetman wielki koronny Hieronim Lubomirski wydaje rozkaz w sprawie zwolnienia od ciężarów wojennych i zapewnienia bezpieczeństwa wsi Laskowej wydany we Lwowie adresowany do „Grzymały namiestnika chorągwi JKM, Zebrowskiego oboźnego, Jankowskiego pisarza i Towarzystwa”;
- 1714 - wzmiankowany prokurator w Laskowej ks. Kasprowicz;
- 1722 - zostaje zawarta ugoda pomiędzy ks. Fabianem Cybulakowskim superiorem domu stradomskiego i Katarzyną ze Sławczyzna Siemieńską ksienią klarysek ze Starego Sącza o granice Laskowej z Jaworznią i Kamionką w dniu 28 września;
- 1725 - w Laskowej przebywał bp Michał Szembek „w czasie powietrza i w czasie niepokojów, nim był w cesarskie Państwo pojechał”;
- 1730 - w protokole wizytacji biskupiej dokonanej w imieniu bpa Kunickiego potwierdzona zostaje przynależność Laskowej do parafii w Łososinie; parafia posiada dobra we wsi i pobiera dziesięcinę oraz inne świadczenia, które aktualnie nie są pobierane. Wydatki związane z konserwacją obiektów należących do dworu oraz znajdujących się we wsi;
- 1751 - zakupiono w Limanowie 345 kop gontów;
- 1752 - zapłacono za słomę na „poszywkę” stodoł folwarcznych i stajen;
- 1753 - za gontów kop 200 i gontarze;
- 1755 - za gontów kop 250 i gwoździ snopów 8, za szyby do okien 6 to jest do browaru, suszarni i piekarni;
- 1757 - za reperację kotła w browarze; za gontarze do poprawy dachów;
- 1759 - za gonty na tracz i młyn; za słomę do poszywki na karczmę; za węgle do apteki;
- 1760 - za słomę na poszywkę do karczm dwóch i stodoł dwóch za okna, piece do karczm dwóch;
- 1761 - za żelazo i gwoździe gontowe;

- 1763 - wzmiankowane folwarki: dolny, w Górnej Laskowej, Porąbka, Makowica, Załupa; jak wynika z ilości hodowanego bydła największy był folwark dolny;
- 1772 - Laskowa wraz z całą prawobrzeżną Małopolską dostaje się, w wyniku pierwszego rozbioru Polski, pod zabór austriacki;
- 1779 - 1782 - Laskowa zostaje uwzględniona na tzw. mapie Miega; w tym samym okresie władze zaborcze dokonują rzeczowej inwentaryzacji zasobów ekonomicznych zagrabionych ziem polskich znanej pod nazwą Metryki Józefińskiej, zachowanej niestety tylko fragmentarycznie, a opisującej szczegółowo stan zagospodarowania poszczególnych miejscowości, dla Laskowej opracowania tego nie udało się odnaleźć;
- 1781 - 1783 - sekularyzacja dóbr zakonnych przez władze austriackie - dobra laskowskie przechodzą pod administrację państwową Urzędu Cyrkularnego w Bochni;
- II poł. XVIII w. - przez Laskową zostaje poprowadzony odcinek traktu limanowskiego wytyczonego zapewne w miejscu starszej drogi – por. plan kat. z 1847 r. - w okresie tym Laskowa zostaje zaznaczona na mapie ziem polskich przyłączonych do Austrii w rezultacie I-ego rozbioru Polski pn. Tabula Geographica Galiciae et Lodomeriae z 1775 r.;
- 1801 - dokument z dnia 8 lipca zawierający notatkę, wg której Laskowa, poprzednio należąca do misjonarzy krakowskich, należy obecnie do funduszu religijnego;
- 1802 - Zgromadzenie Misjonarzy na Stradomiu w Krakowie otrzymuje wezwanie o założenie do Cyrkułu Bocheńskiego inwentarzy wsi Laskowa „celem załatwienia spraw granicznych”;
- I poł. XIX w. - posiadłość laskowska zostaje odsprzedana przez władze austriackie rodzinie Skrzyńskich;
- 1847 - dla Laskowej zostaje sporządzony plan katastralny dokumentujący stan zagospodarowania przestrzennego wsi, uwzględniający układ komunikacyjny, zasoby wodne, budowlane oraz podziały własnościowe gruntu; wieś ukazuje się jako rozproszona pod względem zabudowy, równomiernie i licznie zaludniona z zabudową w przeważającej większości drewnianą i rozległym kompleksem leśnym w części pld. Kataster przedstawia zasięg i rozmiar przestrzenny zespołu dworskiego, składającego się wyłącznie z budynków murowanych lub drewnianych, podpiwniczonych lub na podmurówce; czytelny podział na dwie części: wschodnią mieszkalno-reprezentacyjną, której głównym obiektem jest budynek dworu, z wyodrębnioną w ramach rzutu kaplicą pod wezwaniem Niepokalanego Poczęcia Marii („Maria Empfagnis”) zajmującą 2/3 długości traktu północnego z aneksem wsch. w postaci budynku kuchni, północnym powstałym przez połączenie z budynkiem służbówki oraz przedsiönkiem

umieszczonym osiowo w elewacji zach. Budynkowi dworu towarzyszą ponadto, stojące w bezpośrednim sąsiedztwie piwnica zewnętrzna od strony wsch. oraz tzw. zarządcówka od pd. zachodu. Od pn. - zachodu stał jeszcze jeden budynek o nieznanym przeznaczeniu, niezachowany;

przeważającą większość terenu wsch. części zespołu zajmuje założenie ogrodowo-parkowe, rozwijające się na pdn. i pdn. - wschód od budynku dworu będącego kompozycyjnym ośrodkiem zespołu, pomimo koncentrycznego usytuowania. Tereny zielone miały zapewne zróżnicowany sposób użytkowania (ogród ozdobny, sad, warzywnik). Przed zachodnią elewacją budynku dworu, pełniącą funkcję fasady zaznaczony jest klomb, jako element dekoracyjny reprezentacyjnego podjazdu. Ta część zespołu przechodzi bez jakichś wyraźniejszych podziałów, w część gospodarczą, zachodnią, w której wyodrębniają się wyraźnie dwa rejony terenowo-objektowe, a mianowicie rejon, który można umownie nazwać dziedzińcem – otaczają go od północy do zachodu trzy budynki, niezachowane, a po stronie wschodniej przechodzi on we wspomniany reprezentacyjny podjazd z klombem – oraz podworec gospodarczy, przylegający do dziedzińca od strony południowej, otoczony stojącymi w prostokąt zabudowaniami gospodarczymi, z którymi co najmniej dwa przetrwały do dziś. Do zespołu dworskiego wydaje się ponadto należeć teren na wschód od Łososiny, określony jako ogród. Na planie dają się odczytać zespoły zabudowy, drewnianej d. folwarków, m.in. Załupa, a wzdłuż południowego odcinka Łososiny zespół młyński z młynówką ;

- 1855 - Laskowa uwzględniona na tzw. mapie Kummerera, dokumentującej, choć z mniejszą precyzją aniżeli kataster - stan zagospodarowania wsi;
- 13.03.1861 - rejestr mieszkańców uprawnionych do głosowania liczy 195 osób (zapewne głowy rodzin), wszyscy rolnicy. Laskowa należała wówczas do obwodu w Wiśniczu. Z drugiego podobnego rejestru wynika, że w Laskowej i Makowicy mieszkało wówczas 1837 osób;
- II poł. XIXw. - właścicielem Laskowej jest Edmund Żochowski; na przeł. XIX/XX w. właścicielem jest Konrad Żochowski;
- 1887 - kolejna wersja planu katastralnego dokumentuje układ przestrzenny zespołu dworskiego, który nie uległ zmianie w ciągu minionych 40-u lat; na planie zaznaczono kierunek przebiegu nowowytyczonych dróg, zmieniających dotychczasowy układ komunikacyjny wsi, co będzie miało zasadniczy wpływ na lokowanie zabudowy w XX w.;
- 1900 - 1902 - Laskowa zaznaczona na mapie wojskowej austriackiej; czytelne granice zespołu dworskiego oraz zabudowa gospodarcza;
- 10 maja 1925 - założenie parafii w Laskowej; dwór i majątek ziemski własnością Zygmunta Michałowskiego;

- 1928 - 1934 - budowa kościoła p.w. Imienia NMP;
- 1933 - Bohdan Treter dokonuje wizytacji konserwatorskiej dworu, równocześnie zostaje wykonana seria zdjęć fotograficznych budynku dworu, a B. Treter wykonuje rysunek inwentaryzacyjny stropu w d. kaplicy dworskiej, jest to najstarsza zachowana ikonografia budynku dworu;
- 1945 - majątek ziemski w Laskowej zostaje przejęty, na mocy dekretu o upaństwowieniu większej własności ziemskiej, przez Skarb Państwa. Budynek dworu zostaje przekazany Gminnej Szkole Rolniczej w Ujanowicach, a część gospodarcza Gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska”;
- 1946 - 1952 - zostają wykonane pierwsze w okresie powojennym prace przy budynku dworu (rozbiórka ganku z werandą przy elewacji zachodniej, pokrycie dachu blachą, a ścianki międzystrefowej deskami – 1947 r.) oraz przy budynkach gospodarczych (pokrycie spichlerza i stodoły dachówką cementową – 1952 r.);
- 1953 - konserwacja stropu w d. kaplicy dworskiej przez zespół konserwatorski PKZ obejmująca:
- rozbiórkę wtórnej ścianki działowej, oddzielającej trzecią część wnętrza,
  - odczyszczenie malowideł i sztukaterii,
  - uzupełnienie brakujących elementów sztukaterii,
  - wypunktowanie malowidła,
  - wykonanie zastępczych kompozycji w otokach w miejsce usuniętych obrazów, w czasie prac już zdekompletowanych (z kompletu pięciu obrazów brakowało dwóch);
- ponadto przeprowadzono badania odkrywkowe na okoliczność występowania dekoracji malarskiej na ścianach, które doprowadziły do odkrycia fragmentów fryzu podstropowego;
- 1954 - budynek dworu użytkowany jest przez przedszkole, szkołę, która w d. kaplicy urządza świetlicę;
- 1957 - 1958 - wykonanie prac inwentaryzacyjno-projektowych przez PZK O/Kraków poprzedzających generalny remont budynku dworu, w którym zostaje założona instalacja elektryczna;
- 1960 (?) - rozbiórka budynku zarządcówki;
- 1963 - 1964 - podjęcie inicjatywy przeznaczenia dworu na schronisko młodzieżowe Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych, z przeznaczeniem d. kaplicy na izbę regionalną, a następnie przekazania budynku – decyzją Prez. Pow. Rady Narodowej w Limanowej Wydziału Rolnictwa i Leśnictwa z

dnia 27.11.1964 r. – Wydziałowi Oświaty i Kultury tejże Rady, wraz z częścią parku o łącznej powierzchni 2,67,32 ha;

1964 - opracowanie dokumentacji remontu i adaptacji budynku dworu na schronisko młodzieżowe, zatwierdzonej przez Woj. Konserwatora Zabytków w Krakowie 21.04.1965;

1965 - 1967 - realizacja przez Powiatowe Przedsiębiorstwo Budowlane w Limanowej remontu i adaptacji obiektu obejmujących:

- zabezpieczenie stanu technicznego budynku (gruntowny remont fundamentów, ścian, stropów i więźby dachowej, pokrycie dachu nowym gontem) częściowa wymiana zniszczonego wątku ścian, głównie w partii wschodniej,

- redukcję bryły przez rozbiórkę budynku kuchni, po której została podmurówka przerobiona na taras,

- zmianę układu przestrzenno-komunikacyjnego wnętrza przez wprowadzenie w trakcie środkowym (w części środkowej) drewnianej klatki schodowej prowadzącej do pomieszczeń wygospodarowanych w dolnej strefie dachowej w postaci obszernego hallu komunikującego się z takimiż pomieszczeniami przylegającymi doń pojedynczo od wschodu i zachodu,

- wprowadzenie instalacji wod. – kan. nowej,

- korektę okna zach. w d. kaplicy,

- ujednoczenie stolarki okiennej i drzwiowej,

- położenie nowych tynków zewnętrznych, wapiennych osadzonych na siatce Rabitza, odebranych komisyjnie 30.10.1967 r.

Prace remontowe nie objęły wnętrza d. kaplicy;

1972 - budynek dworu jest ponownie w administracji Prezydium GRN, a następnie Urzędu Gminnego w Laskowej, użytkowany na przedszkole, klub – czytelnię i składnicę izby regionalnej, a w okresie letnim jako schronisko młodzieżowe;

1975 - 1976 - podjęcie zabiegów konserwatorskich w d. kaplicy (m.in. odsłonięcie fryzu podstropowego) poprzedzonych odnośnymi opracowaniami;

l. 70- i 80-te - gruntowna przemiana krajobrazu kulturowego centrum wsi, wytworzonego zresztą w 1-szej poł. XIX w. w oparciu o zmieniony już w końcu XIX w. układ komunikacyjny (por. 1887 r.) w bezpośrednim sąsiedztwie zespołu i z częściowym wykorzystaniem jego terenu, przez wprowadzenie zagęszczonej zabudowy mieszkaniowej o formach typowych oraz obiektów użyteczności publicznej i nadmiernej kubaturze. Sam zespół poważnie zredukowany, zapewne już w okresie wcześniejszym (likwidacja

zabudowy dziedzińca północnego) oraz zniekształcony przez wprowadzenie w części gospodarczej nowych inwestycji budowlanych.

1. 90-te
- zgodnie z decyzją Wojewody Nowosądeckiego dnia 09.04.1991 roku działka w obrębie założenia dworsko-parkowego nr ew. 802/1 o powierzchni łącznej 1,49 ha została przekazana na własność gminy Laskowa; 31.08.1993r. działka nr 802/14 o powierzchni 0,41 ha z zabytkowym dworem zostaje sprzedana spadkobiercom Zygmunta Michałowskiego: Antoniemu i Eugeni Michałowskim – za zgodą służb konserwatorskich; (po podziale działki 802/1 na działki o numerach 802/13, 802/14, 802/15). Pozostała część gruntu o powierzchni 1,08 ha pozostaje nadal we własności gminy.